

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 23 grudnia 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Zbigniew Puskarski

w sprawie **M. D.**

ukaranego za czyn z art. 54 k.w. w zw. z § 5 i § 18 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 10 kwietnia 2020 r. w sprawie ustanowienia określonych ograniczeń, nakazów i zakazów w związku z wystąpieniem stanu epidemii i in.,

po rozpoznaniu w Izbie Karnej w trybie art. 535 § 5 k.p.k. w zw. z art. 112 k.p.w. na posiedzeniu w dniu 23 grudnia 2024 r.

kasacji Rzecznika Praw Obywatelskich wniesionej na korzyść ukaranego od wyroku nakazowego Sądu Rejonowego w Radomsku z dnia 16 lipca 2020 r., sygn. akt II W 338/20,

- 1. uchyla zaskarżony wyrok nakazowy w części skazującej obwinionego M. D. za wykroczenie z art. 54 k.w. w zw. z § 5 i § 18 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 10 kwietnia 2020 r. w sprawie ustanowienia określonych ograniczeń, nakazów i zakazów w związku z wystąpieniem stanu epidemii (Dz. U. poz. 658) i uniewinnia obwinionego od popełnienia tego wykroczenia;**
- 2. kosztami postępowania w tej części obciąża Skarb Państwa.**

UZASADNIENIE

Komendant Komisariatu Policji w P. skierował do Sądu Rejonowego w Radomsku wniosek o ukaranie M. D. , obwiniając go o to, że w dniu 18 kwietnia 2020 r. około godziny 12.25 w miejscowości W. ul. P., naruszył zakaz przemieszczania się w czasie epidemii bez niezbędnej potrzeby oraz nie zastosował się do obowiązku zakrywania ust i nosa, tj. o wykroczenie z art 54 k.w. w zw. z § 5 i § 18 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 10 kwietnia 2020 r. w sprawie ustanowienia określonych ograniczeń, nakazów i zakazów w związku z wystąpieniem stanu epidemii oraz że w tym samym miejscu i czasie będąc pod wpływem alkoholu, spał na poboczu drogi publicznej dopuszczając się w ten sposób nieobyczajnego wybryku, tj. o wykroczenie z art.140 k.w.

Sąd Rejonowy w Radomsku wyrokiem nakazowym z dnia 16 lipca 2020 r., sygn. akt II W 338/20, uznał obwinionego M. D. za winnego popełnienia zarzucanych mu wykroczeń i za to na podstawie art.140 k.w. w zw. z art. 9 § 2 k.w. wymierzył mu łącznie karę grzywny w kwocie 200,00 zł. Zwolnił obwinionego M. D. od opłaty i obowiązku zwrotu zryczałtowanych wydatków postępowania.

Wyrok ten uprawomocnił się bez wniesienia sprzeciwu przez obwinionego z dniem 7 sierpnia 2020 r.

Postanowieniem z dnia 26 lipca 2022 r. Sąd Rejonowy w Radomsku zamienił ukaranemu M. D. karę grzywny w wysokości 200 zł na 1 miesiąc pracy społecznie użytecznej w wymiarze 20 godzin w stosunku miesięcznym. Orzeczenie prawomocne stał się w dniu 12 sierpnia 2022 r. M. D. zastępczą karę wykonał z dniem 30 grudnia 2022 r.

Kasację od opisanego wyroku nakazowego wniósł Rzecznik Praw Obywatelskich. Na podstawie art. 110 § 1 k.p.w. zaskarżył wyrok w części, w której Sąd uznał M. D. za winnego popełnienia czynu z art. 54 k.w. w zw. z § 5 i § 18 Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 10 kwietnia 2020 r. w sprawie ustanowienia określonych ograniczeń, nakazów i zakazów w związku z wystąpieniem stanu epidemii (Dz.U. z 2020 r. Roz. 658), na korzyść ukaranego. Zarzucił: „rażące i mające istotny wpływ na jego treść naruszenie prawa materialnego, tj. art. 54 k.w. w zw. z § 5 i § 18 Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 10 kwietnia 2020 r. w sprawie ustanowienia określonych ograniczeń, nakazów i zakazów w związku z wystąpieniem stanu epidemii (Dz.U. z

2020 r. Roz. 658), poprzez jego niewłaściwe zastosowanie w sytuacji, gdy czyn przypisany ukaranemu nie wyczerpywał znamion tego wykroczenia”.

Wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku nakazowego w zaskarżonej części i uniewinnienie M. D. od popełnienia przypisanego mu wykroczenia.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja jest oczywiście zasadna i jako taka podlegała uwzględnieniu w całości w trybie art. 535 § 5 k.p.k. w zw. z art. 112 k.p.w., tj. na posiedzeniu bez udziału stron. Wpisuje się ona w liczny już ciąg skarg Rzecznika Praw Obywatelskich, które dały sposobność wypowiedzenia się Sądowi Najwyższemu odnośnie do karania za wykroczenia osób, którym zarzucono naruszenie określonych tzw. regulacji covidowych i wykazania, że karanie to było bezpodstawne (np. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 16 marca 2021 r.: II KK 64/21, II KK 74/21, II KK 97/21; z dnia 24 marca 2021 r., II KK 66/21; z dnia 8 kwietnia 2021 r., II KK 96/21; z dnia 20 kwietnia 2022 r., V KK 9/22).

Rację ma Skarżący, że czyn przypisany obwinionemu nie wyczerpuje znamion wykroczenia z art. 54 k.w. Przepis ten, uznający za czyn zabroniony wykroczenie „przeciwko wydanym z upoważnienia ustawy przepisom porządkowym o zachowaniu się w miejscach publicznych” chroni porządek i spokój w tych miejscach, i zawiera odesłanie do przepisów porządkowych wydawanych w celu zapewnienia porządku i spokoju publicznego. W konsekwencji w razie naruszenia unormowań, które mają inny przedmiot ochrony, nie jest możliwe jego zastosowanie (zob. wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 8 lipca 2003 r., P 10/02, OTK-A 2003, z. 6, poz. 62). Unormowaniem mającym inny przedmiot ochrony niż porządek i spokój w miejscach publicznych jest rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 10 kwietnia 2020 r. w sprawie ustanowienia określonych ograniczeń, nakazów i zakazów w związku z wystąpieniem stanu epidemii, którego § 5 wprowadzał na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej zakaz do dnia 19 kwietnia 2020 r. przemieszczania się osób przebywających na tym obszarze (z określonymi wyjątkami) z kolei § 18 wprowadzał obowiązek zakrywania ust i nosa przy pomocy odzieży lub jej części, maski, maseczki, przyłbicy albo kasku ochronnego podczas przebywania m.in. w miejscach ogólnodostępnych. Ten akt prawny został wydany jako akt wykonawczy na mocy art. 46a i art. 46b pkt 1-6 i 8-12 ustawy z dnia 5 grudnia 2008 r. o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń

i chorób zakaźnych u ludzi (t.j. Dz. U. z 2019 r., poz. 1239 ze zm.), zatem nie ulega wątpliwości, że jego celem była ochrona zdrowia publicznego, w szczególności realizacja konstytucyjnego obowiązku zwalczania chorób zakaźnych (art. 68 ust. 4 Konstytucji RP), a nie ochrona porządku i spokoju w miejscach publicznych. W konsekwencji przepisy wspomnianego rozporządzenia nie mogą być uznane za przepisy porządkowe w rozumieniu art. 54 k.w. Mogłyby natomiast dopełniać któryś z przepisów zamieszczonych w rozdziale XIII Kodeksu wykroczeń, grupującym wykroczenia przeciwko zdrowiu, w szczególności art. 116 § 1a stanowiący, że podlega karze grzywny albo karze nagany osoba, która nie przestrzega zakazu, nakazu, ograniczenia lub obowiązku, określonego w przepisach o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi. Rzecz jednak w tym, że przepis ten, początkowo w nieco innym brzmieniu, został wprowadzony do Kodeksu wykroczeń po dacie będącego przedmiotem osądu zachowania N. O. , mianowicie przez art. 1 pkt 2 ustawy z dnia 28 października 2020 r. o zmianie niektórych ustaw w związku z przeciwdziałaniem sytuacjom kryzysowym związanych z wystąpieniem COVID-19 (Dz.U. poz. 2112). Ustawa ta, w istotnym dla niniejszej sprawy zakresie, weszła w życie w dniu 29 listopada 2020 r. wobec powyższego Sąd Rejonowy w Radomsku nie mógłby ukarać obwinionego M. D. za czyn art. 116 § 1a k.w. skoro w czasie, gdy miało miejsce, jego zachowanie nie było zabronione pod groźbą kary (art. 1 § 1 k.w.). Można przy tym zauważyć, że uzupełnienie Kodeksu wykroczeń o art. 116 § 1a każe przyjąć, iż sam ustawodawca uznał, że art. 54 tego Kodeksu nie może stanowić podstawy prawnej do karania za zachowania naruszające unormowania zawarte w akcie prawnym, którego przedmiotem jest zapobieganie oraz zwalczanie zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi.

Konkludując, brak było podstaw do ukarania M. D. na podstawie art. 54 k.w. za niestosowanie się w dniu 18 kwietnia 2020 r. do zakazu przemieszczania się w czasie epidemii bez niezbędnej potrzeby oraz nakazu zakrywania nosa i ust w miejscu ogólnodostępnym, gdyż nie popełnił on określonego w tym przepisie wykroczenia.

Pomimo niekwestionowania przez Autora kasacji zasadności ukarania M. D. za wykroczenie z art. 140 k.w. i sformułowania wniosku końcowego tylko co do uchylenia zaskarżonego wyroku nakazowego w zaskarżonej części i uniewinnienie obwinionego od popełnienia przypisanego mu wykroczenia konieczne okazało się

również uchylenie orzeczenia w części dotyczącej ukarania za wykroczenie z art. 140 § 1 pkt 1 k.w. oraz przekazanie sprawy w tym zakresie do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu w Radomsku. Sąd ten uznał bowiem M. D. za winnego popełnienia obu zarzucanych mu wykroczeń i w oparciu o art. 9 § 2 k.w. wymierzył mu jedną karę grzywny w wysokości 200 zł. Wysokość kary została zatem ukształtowana przez pryzmat popełnienia dwóch wykroczeń. W sytuacji, w której jedno z nich nie było czynem karalnym i tym samym spowodowało to uniewinnienie obwinionego, zachodzi konieczność przeprowadzenia ponownego postępowania w tej części w celu rozważenia ponownie dyrektyw wymiaru kary i orzeczenia nowej kary za jedno wykroczenie a nadto doprecyzowanie kwalifikacji prawnej tego czynu. Mając powyższe na uwadze, orzeczono jak w części dyspozytywnej wyroku.

[J.J.]

[a.ł]